

KÚRIA

Bfv.I.990/2015/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év november hó 24. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Győri Járásbíróság B.718/2011/18. számú ítéletét, valamint a Győri Törvényszék 3.Bf.294/2013/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Győri Járásbíróság a 2013. június 11. napján kihirdetett B.718/2011/18. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 4 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont], 2 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettében [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b/1. pont] és társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b/1. pont]. Ezért őt, mint visszaesőt, halmazati büntetésül egy év hat hónap börtönbüntetésre és a közügyektől kettő év eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

A terhelttel szemben kilencvenezer forint erejéig vagyonekbezást rendelt el. A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 15.B.29/2005/3. számú - a Győri Ítéltábla Bf.19/2005/20. számú végzése folytán

2005. december 1. napján jogerőre emelkedett - ítéletéhez fűződő feltételes szabadságot megszüntette.

A terheltet az ellene 3 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntette [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b/1. pont] és 2 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntette [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

A bíróság rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a polgári jogi igényekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Győri Törvényszék a 2014. július 7. napján jogerős 3.Bf.294/2013/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: az I. rendű terhelt cselekményeit a 2012. évi C. törvény alapján 7 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettének, melyből 5 rendbeli kísérlet [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés b) pont] minősítette. A főbüntetés tartamát kettő év szabadságvesztésre súlyosította akként, hogy annak végrehajtási fokozata börtön. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára hivatkozással, melyben az alapeljárásban előterjesztett védekezését megismételve törvénysértő elítélésére hivatkozott. A társtettség törvényi fogalmát értékelve kifejtette, hogy az eljárásban nem sikerült kétséget kizáróan bizonyítani, hogy ő társtettesként valószínűsíthetően meg a terhére rótt cselekményeket. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy a hasonló bűncselekmények előzetes letartóztatásba helyezését követően is folytatódottak. A bizonyítékok szerint a cselekmények hátterében egy hölgy állt, akivel neki semmilyen kapcsolata nem volt. Az Alkotmánybíróság határozataira utalva hivatkozott arra, hogy az Alaptörvény jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonságot sértette elítélése, tekintettel arra, hogy a bizonyítási eljárások nem voltak kellőképpen alaposak, miként a nyomozás sem. Kétséget kizáróan nem lehetett a bűnösségét megállapítani. Indítványozta ezért a felülvizsgálati eljárás lefolytatását.

A Legfőbb Ügyészség BF.1118/2015. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartva a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt azzal, hogy az anyagi jogi szabálysértésre történő hivatkozás a bíróságok mérlegelését, a jogerős határozatban megállapított tényállást támadja, amelyre a felülvizsgálat során nincs törvényes lehetőség.

A bűncselekmények minősítését és a terhelt társtettesi elkövetői alakzatának megállapítását törvényesnek találta. Végül kifejtette, hogy a tisztességes eljárás szabályait és a hatékony jogorvoslathoz való jogot sértő, konkrét eljárási hibákra az indítványozó ténylegesen maga sem hivatkozott.

A Legfőbb Ügyészség átiratára az indítványozó írásbeli észrevételt terjesztett elő, melyben a felülvizsgálati indítványban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt - mivel azt nem az ügyész nyújtotta be a terhelt terhére - a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen bírálta el. Ennek során - a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően - a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra volt figyelemmel; emellett tekintettel volt az ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt - és az indítványban nem hivatkozott egyéb - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

Ilyen eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A törvény tételesen megjelöli azokat a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéseket, amelyekre hivatkozással e rendkívüli jogorvoslat igénybe vehető.

Miként a Legfőbb Ügyészség átiratában erre okszerűen utalt, a terhelt a fenti szabálysértéseket megvalósító konkrét eljárási hibákra nem hivatkozott.

A felülvizsgálat során kizárólag a bírósági eljárásban elkövetett szabálysértések vizsgálhatók, a nyomozás során megvalósított esetleges hibák csupán ún. relatív eljárási szabálysértésnek minősülhetnek, amelyekre tekintettel a felülvizsgálat kizárt.

Az I. rendű terhelt hivatkozott az Alkotmánybíróság határozataira, amikor azt sérelmezte, hogy a vele szemben lefolytatott eljárás nem volt tisztességes.

A Kúria megjegyzi, hogy az eljárás tisztességes voltára, illetőleg annak alkotmányossága felülvizsgálatára a rendkívüli jogorvoslati eljárásban önállóan nem kerülhet sor, hanem a fenti szempontok kizárólag a törvényben meghatározott tételes eljárási

szabálysértések megvalósulásán keresztül vizsgálhatók. Ilyen azonban a folyamatban volt büntetőeljárásban nem valósult meg.

Végül a Kúria utal rá, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jog nem sérült azáltal, hogy a terhelt, illetőleg a védője már az elsőfokú eljárásban a cselekmények minősítését törvénysértőnek találta.

A rendelkezésre álló iratokból a Kúria megállapította, hogy a Győri Törvényszék, mint másodfokú bíróság az ügyész és a terhelt, valamint védője által bejelentett fellebbezéseket a Büntetőeljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően bírálta el, és ítéletében számot adott a jogi álláspontjáról. A jogorvoslathoz való jog gyakorlásában ezért a terheltet nem akadályozták.

A Kúria mindezekre figyelemmel az I. rendű terhelt eljárási szabálysértésekre történő hivatkozását nem találta alaposnak.

Az anyagi jogi szabálysértés tekintetében a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor is helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható. Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálatnak nem tárgya a bíróság ténymegállapítása, hanem csak jogkövetkeztetése, amely kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Mindebből következően, a felülvizsgálati indítványban nem vitatható a tényállás megalapozottsága, miként nincs mód a tényállás esetleges hiányosságainak kiküszöbölésére sem. Nem támadható így a bíróság ténymegállapító tevékenysége, és a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem.

A felülvizsgálati eljárásban ezért nincs törvényes lehetőség a jogerős határozatban megállapított tényállástól eltérő következtetés levonására, a bizonyítékok eltérő értékelésére, vagy ilyen okból a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére.

Az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában a bizonyítékokra hivatkozással, azokat eltérően értékelve fejtette ki, hogy álláspontja szerint bűnössége miért nem állapítható meg, valamint a család bűncselekményének tényleges elkövetőjéhez sem volt köze, így társtettesként nem valósíthatta meg a bűncselekményt.

Ezzel szemben a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó

tényállás hiánytalanul tartalmazza, hogy az egyes tényállási pontokban megállapított magatartást a terhelt rendszeres haszonszerzésre törekedve, az eljárás során ismeretlenül maradt társaival együtt valósította meg. Az ismeretlen személy, illetőleg személyek által az egyes sértettektől telefonon megtévesztés hatására kicsalt pénzösszeget minden esetben a terhelt maga szállította el.

A Kúria - osztva a Legfőbb Ügyészség álláspontját - a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak tekintette a jogerős határozat indokolásában rögzített minden olyan ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (BH 2006.392.).

Így az elsőfokú ítélet 12. oldalának 6. bekezdésében foglalt azon megállapítás is, mely szerint a szándékegység az I. rendű terhelt és társai között fennállt, mivel a terhelt az egyes helyszínekre azzal a közös és előre megbeszélte céllal ment el, hogy a sértettektől, azok jóhiszemű tévedését kihasználva pénzt hozzon el. Az I. rendű terhelt a társa által „a sértettekkel megbeszélte történeteket” ismerte, továbbá minden esetben a társával egyeztetett álnéven mutatkozott be.

Mindezekre figyelemmel a terhelt felülvizsgálati indítványában az eljáró bíróságok bizonyíték-értékelő tevékenységét támadta, ami a törvényben kizárt.

A Btk. 13. § (3) bekezdése értelmében társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

Mindebből következően a társtettség jogintézményének célja, hogy a bűncselekmény egészéért feleljenek azok is, akik a saját magatartásukkal annak csak egy részét valósították meg.

Mindebből következően, a társtettség megállapításának elengedhetetlen feltétele, hogy mindegyik társtettes szándékos bűncselekmény törvényi tényállási elemét - tényállásszerű elkövetési magatartást - valósítson meg. Ezen cselekmény megvalósítható külön-külön is, úgy is, hogy az egyik társtettes csak részben valósítja meg az elkövetési magatartást, és azt a másik, vagy a többi tettetárs tevékenysége egészíti ki (miként az adott ügyben elbíralt bűncselekmény esetében is).

Mindez azt jelenti, hogy a tettesek nem csak egyidejűleg, hanem sorban is kifejthetik tevékenységüket. Mindezek következtében a társtettség esetén egyetlen közös bűncselekmény létesül, és minden társtettes az egész bűncselekmény miatt felel. Az ennek megállapítására vonatkozó tényállási elemeket a felülbírált

ítéletek tényállása hiánytalanul tartalmazza.

Nem vitás, hogy a folyamatban lévő ügyben egyedül az I. rendű terhelttel szemben került sor vádemelésre. Kétségtelen az is, hogy a Be. 2. § (3) bekezdése alapján a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz.

A Győri Városi Ügyészség ezen alapelvet nem sértette meg. A bíróság a terhelt bűnösségét vád hiányában nem állapította meg, és értelemszerűen törvénysértő jogkövetkezményt sem alkalmazott vele szemben.

Töretlen a bírói gyakorlat annak megítélésében, hogy a társtetteség megállapításának nem előfeltétele a valamennyi elkövetővel szembeni vádemelés (EBH 2003.844.).

Mindebből következően, több elkövető esetén mint társtettes felelősségre vonható az az elkövető is, aki a meg nem vádolt társaival akarategységben vett részt a szándékos bűncselekmény megvalósításában. A több személy által elkövetett bűncselekményért mindegyik résztvevő társtettesként felel, ha szándékegységben a törvényi tényállás valamely elemét megvalósítja (BH 1992.220.).

A felülbírált határozatban a fenti törvényi feltételek az I. rendű terhelt tekintetében maradéktalanul megvalósultak.

Az eljárt bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül állapították meg a terhelt bűnösségét, ezért a Kúria a terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés ellen fellebbezésnek a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatnak pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján nincs helye. Az ismételt indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti [Be. 421. § (3) bekezdés].

Budapest, 2015. november 24.

Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Elek Balázs s.k. bíró

*A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróági tisztviselő*